

Financieringsstatuut 2016 gemeente Maassluis

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maassluis,

gelet op artikel 212 van de Gemeentewet, de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo);
gelet op de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo);
gelet op Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (Blido);
gelet op de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof);
gelet op Regeling schatkistbankieren decentrale overheden (Skb);
gelet op artikel 13, lid 2 van de Financiële verordening van de gemeente Maassluis 2012,

Besluit:

vast te stellen het navolgende Financieringsstatuut 2016.

Begrippenkader

Artikel 1

In dit statuut wordt verstaan onder:

- Certificate of Deposit Verhandelbare schuldbekentenis aan toonder met een looptijd korter dan twee jaar, uitgegeven door een niet-kredietinstelling;
- Commercial Paper Verhandelbare schuldbekentenis met een looptijd korter dan twee jaar, uitgegeven door een niet-kredietinstelling;
- Couponrente De rente die periodiek wordt betaald over de nominale koers (zie ook interest);
- Derivaten Financiële instrumenten die hun bestaan ontleen aan een bepaalde onderliggende waarde. De onderliggende waarden kunnen financiële producten, zoals leningen of obligaties zijn. Derivaten worden onder andere gebruikt om renterisico's te sturen en financieringskosten te minimaliseren;
- Financiering Het aantrekken van benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen vermogen als vreemd vermogen;
- Geldstromenbeheer Al die activiteiten die nodig zijn om liquiditeiten te transfereren zowel binnen de organisatie zelf als tussen de organisatie en derden (betalingsverkeer);
- Interest (of rente) De vergoeding die in rekening gebracht wordt voor het tijdelijk beschikbaar stellen van liquiditeiten (het lenen). De entiteit die de beschikkingsmacht over de liquiditeiten afstaat is de crediteur.
De entiteit die de beschikkingsmacht tijdelijk verkrijgt is de debiteur. De interest wordt veelal uitgedrukt in een percentage van de hoofdsom op jaarbasis. Interest is daarbij een vorm van huur;
- Intern liquiditeitsrisico De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen;
- Kasgeldlimiet Een bedrag op basis van de Wet fido ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar;
- Koersrisico Het risico dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen;
- Kredietrisico De risico's op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit;
- Liquiditeitenbeheer Het aantrekken en uitzetten van middelen voor een periode tot één jaar;
- Liquiditeitenplanning Een gestructureerd overzicht van de toekomstige inkomsten en uitgaven ingedeeld naar aard en tijdseenheid;
- Medium Term Note (MTN) Een Medium Term Note (MTN) is een instrument voor de gemeente om financiering met een looptijd van minimaal twee en maximaal dertig jaar aan te trekken. Een MTN is een verhandelbare schuldbekentenis aan toonder met gestandaardiseerde voorwaarden;
- Obligatie Verhandelbare schuldbekentenis als onderdeel van een obligatielening, uitgegeven door een overheid of bedrijf;
- Rating De inschatting van de kans op eventuele wanbetalingen bij toekomstige rente- en aflossingsbetalingen op schuld papier;
- Renterisico Het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen;

- Renterisiconorm Een bij de aanvang van enig jaar op basis van de Wet fido gefixeerd percentage van het totaal van de vaste schuld van de gemeente dat bij de realisatie niet mag worden overschreden;
- Rentetypische looptijd Het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de voorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare, constante rentevergoeding;
- Saldobeheer Het beheer van de dagelijkse saldi op de rekeningen;
- Renteconversie Tussentijdse aanpassing van de contractuele rente;
- Rentevisie Toekomstverwachting over de rente-ontwikkeling;
- Solvabiliteitsratio van 0% Status die door een bancaire toezichthouder in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (lidstaten van de Europese Unie uitgebreid met Noorwegen, IJsland en Liechtenstein) aan het schuldpapier van een instelling kan worden toegekend;
- Transactie Een overeenkomst van zakelijke aard;
- Treasuryfunctie De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De treasuryfunctie bestaat uit vier deelfuncties: risicobeheer, gemeentefinanciering, kasbeheer en debiteuren- en crediteurenbeheer;
- Uitzetting Het tijdelijk toevertrouwen van liquiditeiten aan derden tegen vooraf overeengekomen condities en bedingen. Kortlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode tot één jaar en langlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode van één jaar of langer.

Doelstellingen van de treasuryfunctie

Artikel 2

De treasury functie van de gemeente dient tot:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het financieringsstatuut.

Risicobeheer

Uitgangspunten risicobeheer

Artikel 3

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

1. De gemeente mag leningen uit hoofde van de publieke taak verstrekken.
2. De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd door middel van de richtlijnen en limieten van dit financieringsstatuut.
3. Het gebruik van derivaten is toegestaan maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's. Alvorens een derivatentransactie wordt afgesloten wordt per transactie, door middel van een advies, toestemming gevraagd aan het college van b&w.
4. De gemeente sluit ten gunste van personeel of politieke ambtsdragers geen contracten met betrekking tot hypothecaire leningen of garanties op de verstrekking van hypothecaire leningen door andere financiële instellingen.

Renterisicobeheer

Artikel 4

1. De kasgeldlimiet wordt niet overschreden, conform de Wet fido.
2. De renterisiconorm wordt niet overschreden, conform de Wet fido.
3. Nieuwe leningen/ uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning.
4. De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/ uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie.
5. Binnen de kaders gesteld onder lid 3 en lid 4, streeft de gemeente tevens naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen.

6. Jaarlijks wordt, door middel van een besluit van de Gemeenteraad, de begroting vastgesteld. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om zo effectief, efficiënt en transparant mogelijk de hieruit voortvloeiende financieringsbehoefte aan te trekken en overtollige geldmiddelen uit te zetten.

Koersrisicobeheer

Artikel 5

1. De gemeente beperkt de koersrisico's op uitzettingen uit hoofde van treasury, door daarbij uitsluitend de volgende producten te hanteren: rekening courant, spaarrekening, daggeld, deposito's. De volgende producten zullen uitsluitend na instemming van het college van B&W worden gehanteerd: commercial paper (CP), certificates of deposit (CD), obligaties, medium term notes (MTN) en garantieproducten.
2. Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door conform artikel 7 de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitenplanning.

Kredietrisicobeheer

Artikel 6

1. Uitzettingen uit hoofde van treasury vinden uitsluitend plaats bij:
 - a) Financiële instellingen die gevestigd zijn in een lidstaat die ten minste beschikt over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureaus; en
 - b) Financiële instellingen die voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren kunnen aantonen dat ze ten minste over een AA-minusrating beschikken, afgegeven door ten minste twee ratingbureaus.
2. Indien de gelden worden uitgezet of de verbintenissen met betrekking tot financiële derivaten worden aangegaan voor een periode van minder dan drie maanden, tonen deze financiële ondernemingen aan dat ze, in afwijking van het eerste lid (onderdeel b) voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren ten minste over een A-rating beschikken, afgegeven door ten minste twee ratingbureaus.
3. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op uitzettingen tegen waardepapieren waarvoor een solvabiliteitsratio van 0% geldt.
4. Tijdelijke overtollige gelden van aangetrokken leningen voor projectfinanciering mogen uitsluitend worden uitgezet bij de financiële instelling waar de leningen zijn aangegaan. Hiervoor wordt een netting-overeenkomst gesloten, zodat bij het niet nakomen van verplichtingen, vorderingen en schulden tegen elkaar kunnen worden weggestreept. Indien een netting-overeenkomst ontbreekt, gelden de eisen die genoemd staan in lid 1 voor het uitzetten van gelden.
5. Bij het verstrekken van leningen uit hoofde van de publieke taak worden indien mogelijk zekerheden of garanties geëist.

Intern liquiditeitsrisicobeheer

Artikel 7

De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasury activiteiten te baseren op een per kwartaal te actualiseren liquiditeitenplanning met een looptijd van minimaal 1 jaar.

Valutarisicobeheer

Artikel 8

Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Gemeentefinanciering

Paragraaf Financiering

Artikel 9

Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

1. Financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak.
2. Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen te gebruiken teneinde de renterisico's en het renteresultaat te optimaliseren.

3. Toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn: onderhandse leningen en eerst na instemming van het college van b&w: commercial paper (CP) en medium term notes (MTN).
4. De gemeente vraagt offertes op bij minimaal drie instellingen alvorens een financiering wordt aangetrokken.

Langlopende uitzettingen

Artikel 10

Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van de treasuryfunctie voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

1. Uitzettingen worden uitsluitend gedaan onder de in artikel 4, 5 en 6 genoemde voorwaarden.
2. De gemeente vraagt bij minimaal drie instellingen offertes op alvorens een langlopende uitzetting wordt gedaan.

Relatiebeheer

Artikel 11

De gemeente beoogt het realiseren van gunstige c.q. marktconforme condities voor af te nemen financiële diensten. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

1. Bankrelaties dienen wat betreft hun kredietwaardigheid minimaal te voldoen aan de eisen die zijn gesteld in artikel 6.
2. Financiële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder Nederlands of anderszins EER-toezicht te vallen, zoals De Nederlandsche Bank en de Verzekeringkamer.

Kasbeheer

Geldstromenbeheer

Artikel 12

Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te minimaliseren wordt:

1. Het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen.
2. Het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank.

Saldo- en liquiditeitenbeheer

Artikel 13

Voor het saldobeleer en het liquiditeitenbeheer gelden de volgende specifieke richtlijnen:

1. De gemeente streeft naar concentratie van de liquiditeiten binnen één rentecompensatie-circuit bij de bank met de gunstigste condities. De gemeente kan daartoe met een bank afspraken maken en een overeenkomst sluiten.
2. Indien er een liquiditeitsbehoefte ontstaat kan de gemeente kortlopende middelen aantrekken. Hierbij wordt - conform artikel 4 lid 1 - de kasgeldlimiet niet overschreden.
3. Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekening courant.
4. Toegestane instrumenten bij het uitzetten van gelden voor een periode korter dan één jaar zijn rekening-courant, daggeld, spaarrekeningen, deposito's. Daarnaast zijn de volgende instrumenten na instemming van het college van B&W toegestaan: commercial papers en certificates of deposit.
5. Bij het extern uitzetten van gelden korter dan één jaar zijn slechts de in artikel 6 genoemde tegenpartijen toegestaan.

Schatkistbankieren

Artikel 14

Decentrale overheden zijn verplicht hun overtollige middelen aan te houden in de schatkist. Hierop bestaan enkele uitzonderingen zoals:

1. Onderling lenen, decentrale overheden mogen hun (tijdelijk) overtollige middelen in de vorm van leningen uitzetten bij andere decentrale overheden.
2. Uitzettingen van uitgezonderde middelen, zoals bijvoorbeeld geblokkeerde rekeningen bij de Belastingdienst.

3. Uitzettingen van tijdelijk overtollige gelden in het kader van projectfinanciering.
4. Herbelegging van bestaande uitzettingen onder de Overgangsregeling.

Administratieve organisatie en interne controle

Uitgangspunten administratieve organisatie en interne controle

Artikel 15

In het kader van de treasuryfunctie gelden de volgende algemene uitgangspunten op het gebied van administratieve organisatie en interne controle.

1. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van treasury activiteiten worden op eenduidige wijze schriftelijk vastgelegd.
2. Bevoegdheden worden via delegatie en mandaat nader schriftelijk vastgelegd.
3. Bij de uit te voeren treasury activiteiten is functiescheiding doorgevoerd met als belangrijkste voorwaarden:
 - a. iedere transactie wordt door minimaal twee functionarissen geautoriseerd (het vier-ogen-principe);
 - b. de uitvoering van - en de controle op transacties geschiedt door afzonderlijke functionarissen;
 - c. de uitvoering van transacties en de registratie daarvan in de financiële administratie geschiedt door afzonderlijke functionarissen.
4. Tegenpartijen wordt opdracht gegeven de bevestigingen van iedere transactie te versturen naar de financiële administratie zonder tussenkomst van de personen die bevoegd zijn tot het sluiten van de transacties.
5. Een transactie wordt onmiddellijk geregistreerd door de functionaris die de transactie heeft afgesloten.
6. Na ontvangst van de transactiebevestiging wordt de transactie direct gecontroleerd door de functionaris belast met de interne controle.

Verantwoordelijkheden

Artikel 16

De verantwoordelijkheden met betrekking tot de treasuryfunctie van de gemeente staan in onderstaande tabel gedefinieerd.

Functie	Verantwoordelijkheden
De hoofden van de afdelingen	Het zorgdragen voor het tijdig aanleveren van betrouwbare operationele informatie over toekomstige geldstromen aan de treasurer.
De gemeenteraad	- Het vaststellen van treasury doelstellingen, het treasury beleid, beleidskaders en limieten; - Het vaststellen van de treasury paragraaf in de begroting en de jaarrekening; - Het houden van toezicht op het treasury beleid en de uitvoering hiervan; - Het evalueren en als gevolg daarvan (eventueel) bijstellen van het treasury beleid.
Raadscommissie	Het uitbrengen van advies over beleidsvoorstellen en rapportages op het gebied van treasury aan de Gemeenteraad;
Het college van b&w	- Het uitvoeren van het treasury beleid (formeel verantwoordelijkheid); - Beoordelen van adviezen inzake: derivatentransacties, commercial papers, certificates of deposit, obligaties, MTN en garantieproducten; - Het achteraf bekrachtigen van de afgesloten transacties; - Het rapporteren aan de Gemeenteraad over de uitvoering van het treasury beleid.
De portefeuillehouder middelen	Het uitvoeren van het treasury beleid (politieke verantwoordelijkheid).
Het hoofd van de afdeling financiën en control	- Het opzetten van administratieve richtlijnen op het gebied van treasury; - Het bewaken van de kwaliteit van de treasury processen; - Het ontvangen van de orderbevestiging van derden en het controleren of deze overeenkomt met de transactie-informatie zoals verstrekt door de treasurer; - Het controleren van de volledigheid en betrouwbaarheid van de informatievoorziening van de treasuryfunctie en hierover rapporteren aan het college van B&W; - Het uitvoeren van de aan haar/hem gemandateerde treasury activiteiten conform het financieeringsstatuut en de treasury paragraaf; - Het zorgdragen voor juiste verantwoording van de uitvoering van de door hem/haar gemandateerde treasury activiteiten; - Het afleggen van verantwoording aan het college van B&W.
Functie	Verantwoordelijkheden

De treasurer	- Het uitvoeren van de activiteiten met betrekking tot de volgende deelfuncties: het risicobeheer, gemeentefinanciering (financiering, uitzetting en relatiebeheer) en kasbeheer. Deze activiteiten moeten conform dit financieringsstatuut en de treasury paragraaf worden uitgevoerd en de transacties dienen geautoriseerd te zijn door het hoofd van de afdeling financiën en control; - Het opstellen van de rentevisie; - Het aantrekken en uitzetten van gelden in het kader van het saldo- en liquiditeitenbeheer; - Het beheren van de geldstromen; - Het onderhouden van contacten met banken, geldmakelaars en overige financiële instellingen; - Het afsluiten van financiële contracten voortvloeiend uit bovenstaande deelfuncties; - Het schriftelijk vastleggen van de treasury transacties; - Het voorbereiden van beleidsvoorstellen op treasury gebied; - Het adviseren van de afdelingen over de financiële gevolgen van hun activiteiten en projecten; - Het aanleveren van tijdige, volledige en betrouwbare gegevens aan de gemeentelijke administratie; - Het afleggen van verantwoording aan het hoofd van de afdeling financiën en control over de uitvoering van de aan hem/haar gemandateerde activiteiten.
De betalingsfiatteur	- Het overboeken van saldi tussen bankrekeningen (1^e handtekening); - Het afhandelen van het contante en girale betalingsverkeer (1^e handtekening);
De comptabele	- Het overboeken van saldi tussen bankrekeningen (2^e handtekening); - Het afhandelen van het contante en girale betalingsverkeer (2^e Handtekening);
De medewerker administratie	Het juist en volledig administreren van de bezittingen, schulden, rechten, verplichtingen, inkomsten, uitgaven, ontvangsten en betalingen in de verplichtingen- en financiële administratie;
De externe accountant	Het in het kader van haar reguliere controletaak adviseren en controleren omtrent de feitelijke naleving van het financieringsstatuut.

Bevoegdheden

Artikel 17

In onderstaande tabel staan bevoegdheden met betrekking tot treasury activiteiten weergegeven alsmede de daarbij benodigde fiatting.

	Bevoegd functionaris (eerste handtekening)	Autorisatie door (tweede handtekening)
Saldo-, liquiditeiten- en geldstromenbeheer		
1. Het uitzetten van middelen via callgeld, deposito en spaarrekening	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
2. Het aantrekken van middelen via callgeld of kasgeld	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
3. Betalingsopdrachten goedkeuren en versturen	Betalingsfiatteur	Comptabele
Bankrelatiebeheer		
4. Bankrekeningen openen/sluiten/wijzigen	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
5. Bankcondities en tarieven afspreken	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
Risicobeheer		
6. Het afsluiten van derivatentransacties	Treasurer	College van b&w
Financiering en uitzetting		
7. Het vaststellen van kredietfaciliteiten	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
8. Het aantrekken van middelen via onderhandse leningen zoals vastgelegd in de treasuryparagraaf	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
9. Het uitzetten van middelen via (staats)obligaties, MTN's, CP's, CD's, onderhandse geldleningen zoals vastgelegd in de treasuryparagraaf	Treasurer	College van b&w
10. Het beleggen van middelen in garantieproducten	Treasurer	College van b&w
11. Het verstrekken van leningen aan derden uit hoofde van de publieke taak	Hoofd van de afdeling financiën en control	College van b&w

Informatievoorziening

Artikel 18

Met betrekking tot de treasury activiteiten dient tenminste de in de onderstaande tabel opgenomen informatie te worden verstrekt door de betreffende functionarissen:

Informatie	Frequentie	Informatie verstrekker	Informatie ontvanger
1. Gegevens met betrekking tot toekomstige uitgaven en ontvangsten voor de liquiditeitenplanning	Kwartaal	Afdelingshoofden	Treasurer
2. Liquiditeitenplanning	Kwartaal	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
3. Beleidsplannen treasury in treasury paragraaf van begroting	Jaarlijks	Treasurer	Gemeenteraad
4. Verantwoording naar aanleiding van treasury paragraaf via het jaarverslag	Jaarlijks	Treasurer	Gemeenteraad
5. Informatie aan derden (toezichthouder en CBS) zoals genoemd in art. 8 Wet fido	Kwartaal	Treasurer	Derden
6. Dag- kasgeldmutaties	Maand	Treasurer	Hoofd van de afdeling financiën en control
7. Lening- / uitzettingsbesluiten	binnen 14 dagen na besluit	College van b&w	Provincie
8. Rapporteren over de controle op de volledigheid en betrouwbaarheid van de treasuryfunctie.	Indien noodzakelijk	Hoofd van de afdeling financiën en control	College van b&w

Inwerkingtreding

Artikel 19

Dit Financieringsstatuut 2016 treedt in werking met ingang van 1 januari 2016 en vervangt vanaf dat moment het tot dan geldende besluit financieringsstatuut 2011.

*de secretaris,
mr A.J.T. Korthout
de burgemeester,
dr. T.J. Haan*

Memorie van toelichting

In dit financieringsstatuut is het treasury beleid van de gemeente op hoofdlijnen vastgelegd. Dat gebeurt in de eerste plaats door het aangeven van de doelstellingen van de treasuryfunctie (in artikel 2). Vervolgens geeft het bestuur in het financieringsstatuut aan binnen welke richtlijnen en limieten de doelstellingen dienen te worden gerealiseerd. Een richtlijn is een bindend voorschrift voor een handelswijze die gevolgd moet worden en een limiet is een type richtlijn die een uiterste grens aangeeft. Een belangrijk deel van de limieten en richtlijnen is bepaald door de Wet fido. Door middel van de limieten en richtlijnen wordt het risicoprofiel van de gemeente bepaald, waarbinnen de treasury activiteiten dienen te worden uitgevoerd.

De treasury paragraaf bij de begroting geeft de beleidsplannen voor de treasuryfunctie voor de komende jaren en in het bijzonder voor het eerstkomende jaar weer. Het bevat onder meer gegevens over de algemene ontwikkelingen en de concrete beleidsplannen binnen de kaders van het financieringsstatuut. Het gaat hierbij vooral om de plannen voor het risicobeheer, de gemeentefinanciering (analyse financieringspositie, leningen- en garantieportefeuille en uitzettingsportefeuille) en het kasbeheer. Uit de toelichting zal moeten blijken dat de plannen binnen de kaders van de Wet fido en het financieringsstatuut blijven. De treasury paragraaf in het jaarverslag geeft in het bijzonder een verschillenanalyse tussen de plannen zoals deze zijn opgenomen in de begroting en de realisatie in het verslagjaar.

Artikel 2	In artikel 2 worden de doelstellingen van de treasuryfunctie van de gemeente weergegeven, hieronder worden deze afzonderlijk toegelicht.
Artikel 2 lid 1	In de eerste plaats dient de treasury ervoor te zorgen dat de gemeente duurzaam toegang heeft tot de financiële markten tegen acceptabele condities. De treasury dient te waarborgen dat de gemeente duurzaam in staat is de voor haar activiteiten benodigde middelen aan te trekken c.q. haar overvloedige middelen uit te zetten op de financiële markten (bijv. bij banken). De condities die daarbij worden bedongen dienen, in het licht van de op het betreffende moment gebruikelijke condities, acceptabel (tenminste marktconform) te zijn.
Artikel 2 lid 2	De gemeente loopt de volgende financiële risico's: renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, interne liquiditeitsrisico's en valutarisico's. Het is de taak van de treasury dergelijke risico's tegen acceptabele condities te beperken. In de artikelen 4 tot en met 8 wordt aangegeven op welke wijze dit wordt gewaarborgd.
Artikel 2 lid 3	De derde doelstelling van de treasuryfunctie is het minimaliseren van de kosten bij het beheer van de geldstromen en de financiële posities. Deze kosten bestaan onder andere uit rentekosten, provisies en kosten van het betalingsverkeer. Het is de taak van de treasury het beheer zo efficiënt mogelijk uit te voeren.
Artikel 2 lid 4	De gemeente streeft ernaar de renteresultaten te optimaliseren. Dit betekent dat de gemeente geen middelen onbenut laat maar streeft naar zo hoog mogelijke renteopbrengsten (c.q. zo laag mogelijk rentekosten) zonder dat daarbij overmatige risico's worden gelopen. De prioriteiten van de treasuryfunctie liggen in eerste instantie bij het beheersen en beperken van financiële risico's; de treasuryfunctie is immers géén winstgerichte afdeling (profit center). Binnen het acceptabele risicoprofiel zoals vastgesteld in de Wet fido en dit financieringsstatuut dient desondanks te worden gestreefd naar optimalisatie van de renteresultaten.
Artikel 3 lid 1	De Wet fido geeft twee belangrijke beleidsmatige uitgangspunten met betrekking tot treasury. Dit betreft de publieke taak waarvoor leningen dienen enerzijds en het prudente karakter van (overige) uitzettingen anderzijds. Er wordt hierbij dus een specifiek onderscheid gemaakt tussen het verstrekken van leningen uit hoofde van de publieke taak en het uitzetten van middelen uit hoofde van treasury. De wet stelt geen eisen aan het verstrekken van leningen uit hoofde van de publieke taak. Wel wordt in de toelichting op de Wet fido het volgende aangegeven: "Het gemeentebestuur bepaalt de publieke taak. De begroting en de begrotingswijzigingen bepalen het budgettaire kader voor de uitoefening van de publieke taak".
Artikel 3 lid 2	Conform de Wet fido, dienen uitzettingen uit hoofde van treasury (zie toelichting artikel 3 lid 1) een prudent karakter te hebben. In de Wet fido en de bijbehorende ministeriële regelingen wordt het begrip prudent nader uitgewerkt. Het aangaan van financiële transacties met als oogmerk die financiële waarden te zijner tijd eventueel met winst te verkopen, is nadrukkelijk niet toegestaan (zie artikel 2 lid 2 Wet fido en de memorie van toelichting op de Wet fido). Bankachtige activiteiten - het aantrekken en uitzetten van middelen met als doel het genereren van inkomen - zijn als gevolg van deze bepaling verboden. De richtlijnen en limieten van dit financieringsstatuut vallen binnen de kaders van de Wet fido. De limieten en richtlijnen van dit financieringsstatuut zijn specifiek geformuleerd om het prudente karakter van de uitzettingen uit hoofde van treasury te garanderen en hebben derhalve géén betrekking op (eventueel) verstrekte leningen uit hoofde van de publieke taak van de gemeente.
Artikel 3 lid 3	Derivaten zijn financiële instrumenten die hun bestaan ontlene aan een bepaalde onderliggende waarde. Derivaten kennen een breed toepassingsgebied en worden onder andere gebruikt om renterisico's te sturen en financieringskosten te minimaliseren. De Wet fido stelt dat derivaten uitsluitend mogen worden gebruikt ter beperking van financiële risico's.
Artikel 3 lid 4	Gezien de (mogelijke) complexiteit van derivaten en de beperkte kennis binnen de organisatie omtrent dergelijke instrumenten, zal vooraf advies worden ingewonnen van een onafhankelijke adviseur.
Artikel 4 lid 1	Het personeel van een aantal decentrale overheden heeft tegen gunstige voorwaarden bij deze overheden hypotheek afgesloten voor het bekostigen van de eigen woning, bij wijze van secundaire arbeidsvoorwaarden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vond dit een ongewenste situatie. In de Wet fido is nu bepaald dat er een nadrukkelijk verbod moet worden opgenomen op het nemen van hypothecaire leningen aan het personeel en politieke ambtsdragers van openbare lichamen. Dit verbod geldt voor nieuwe hypotheek. Bestaande leningen kunnen blijven aflopen zoals overeengekomen. Dit verbod strekt zich ook uit tot garanties door openbare lichamen van hypothecaire leningen aan het hiervoor genoemde personeel door een andere instelling.
Artikel 4 lid 2	Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van (externe-) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het beheersen van risico's die samenhangen met de rentelasten van decentrale overheden. Teneinde een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed

- hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de Wet fido wordt de gemiddelde korte financiering (de netto vlottende schuld) per drie maanden getoetst aan de kasgeldlimiet. Hiertoe wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering op de eerste dag van de drie kalendermaanden in een kwartaal. Hierover wordt eenmaal per jaar gerapporteerd in de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag.
- Artikel 4 lid 2 Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rentetypische looptijd vanaf één jaar) door het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. Het renterisico wordt in een jaar getoetst aan de renterisiconorm. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage (opgenomen in de Ufdo) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal. De renterisiconorm dient jaarlijks als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag opgenomen te worden. Het renterisico kan gestuurd worden door bij het aantrekken van nieuwe langlopende financieringsmiddelen rekening te houden met de vervalkalender en renteherzieningen van de bestaande vaste schuld. Ook de keuze tussen de aflossingsvorm (lineair, annuïtair en fixe) beïnvloedt de aflossingen per jaar en dus ook het renterisico van de komende jaren. Het verlengen van de gemiddelde looptijd van de leningenportefeuille verlaagt het renterisico.
- Artikel 4 lid 3 Afstemming op de liquiditeitenplanning beoogt middelen slechts te lenen cq. uit te zetten gedurende de periode dat zij daadwerkelijk nodig respectievelijk beschikbaar zijn.
- Artikel 4 lid 4 Een rentevisie is een toekomstverwachting over de renteontwikkeling, op basis waarvan een financiering- en beleggingsbeleid wordt gevoerd. Afhankelijk van de (interne- of externe) ontwikkelingen zal de gemeente haar rentevisie actualiseren. De rentevisie kan daarbij gebaseerd worden op de rentevisie van enkele gezaghebbende financiële instellingen, zoals de huisbankier. Afstemming van het beleid op de rentevisie betekent bijvoorbeeld het uitstellen van uitzettingen met een lange looptijd indien men een rentestijging verwacht.
- Artikel 4 lid 5 Door spreiding aan te brengen in de rentetypische looptijd (de periode dat de rente van een uitzetting vast is) van uitzettingen, wordt de invloed van een rentedaling op de renteresultaten gespreid over meerdere jaren. Deze spreiding is slechts mogelijk indien uit de liquiditeitenplanning blijkt dat middelen gedurende een langere periode beschikbaar zijn.
- Artikel 5 lid 1 Ten aanzien van de financiële instrumenten die kunnen worden gehanteerd voor uitzettingen in het kader van treasury, geldt in de Wet fido als belangrijkste uitgangspunt dat de hoofdsom van de betreffende uitzetting aan het einde van looptijd in tact blijft. Bij alle in dit artikel genoemde producten wordt aan het einde van de looptijd ten minste de hoofdsom (bij vastrentende waarden de nominale waarde) uitgekeerd. Bij het uitzetten van gelden op rekening courant, spaarrekening, daggeld of deposito's worden géén koersrisico's gelopen. Het kan bij dergelijke producten echter voorkomen dat de opnamemogelijkheden beperkt zijn (in het bijzonder bij deposito's en soms bij een spaarrekening). Certificates of deposit, commercial papers, obligaties en medium term notes zijn vastrentende waarden die (tussentijds) verhandelbaar zijn. Bij tussentijdse verkoop kunnen koersrisico's worden gelopen. Wanneer deze waarden tot het einde van hun looptijd worden aangehouden zal minimaal de nominale waarde en de vooraf overeengekomen (minimale) rente worden uitgekeerd. Garantieproducten zijn beleggingsproducten waarbij de uitgevende (financiële) instelling garandeert dat op de afloopdatum (een bepaald percentage van) de hoofdsom wordt uitgekeerd. Garantieproducten keren vaak minder of geen rente uit en bieden in plaats daarvan bijvoorbeeld een rendement dat gebaseerd is op een aandelen-index (zoals de AEX-index). Garantieproducten waarbij minder dan 100% van de hoofdsom wordt gegarandeerd zijn expliciet niet toegestaan onder de Wet fido. Bij garantieproducten is vaak enkel de hoofdsom gegarandeerd. Aangezien de reële waarde (de koopkracht) van de hoofdsom door inflatie kan verminderen, verdient het de aanbeveling om bij een langere looptijd naast een hoofdsomgarantie een minimaal rendement (bijv. ter hoogte van het inflatieniveau) te eisen.
- Voor uitzettingen uit hoofde van de publieke taak van de gemeente worden in dit financieringsstatuut geen richtlijnen met betrekking tot producten opgenomen. Van belang is dat de Gemeenteraad bepaalt dat de betreffende uitzetting tot de publieke taak van de gemeente behoort. In dit kader is het bijvoorbeeld mogelijk dat uitzettingen in de vorm van aandelen tot de publieke taak behoren.
- Artikel 5 lid 2 Koersrisico's kunnen nooit volledig worden uitgesloten. Als de organisatie in een vastrentend product heeft belegd maar – wegens wijziging in de liquiditeitenplanning – voor de afloopdatum deze uitzetting moet verkopen, dan wordt niet 100% van de hoofdsom terugbetaald, maar de actuele waarde van de uitzetting afhankelijk van de rente en resterende looptijd. Om deze koersrisico's zoveel mogelijk te beperken stemt de gemeente de looptijd van de uitzetting af op de liquiditeitenplanning.
- Artikel 6 lid 1 en 2 Ter beperking van kredietrisico's zijn in dit artikel richtlijnen opgenomen voor de minimale kredietwaardigheid van de partijen waar de gemeente middelen kan uitzetten/ beleggen. Een (credit-) rating is een beoordeling van de kredietwaardigheid van een instelling, die voor zowel de korte als voor de lange termijn wordt toegekend door gerenommeerde rating agencies zoals Standard & Poor's, Moody's en Fitch IBCA. De hoogste kredietwaardigheid wordt bij Standard & Poor's en Fitch IBCA weergegeven met AAA, gevolgd door AA en A. Moody's kwalificeert van hoog naar laag Aaa, Aa en A. Daarnaast kent men kwalificaties met letters B, C en D. Een A-rating staat voor zeer kredietwaardig.
- Artikel 6 lid 3 Een solvabiliteitsratio van 0% (ofwel een solvabiliteitsvrije status) is een status die door een bancaire toezichthouder in een EER-lidstaat (bijv. De Nederlandsche Bank) wordt toegekend aan het schuld papier van een instelling. Deze status houdt in dat een bank voor desbetreffend papier geen reserves (0%) hoeft aan te houden en wordt onder meer toegekend aan papier uitgegeven of gegarandeerd door (centrale) overheden. Het is de gemeente dus toegestaan om bij andere overheden geld uit te zetten, of om te beleggen in papier waaraan een overheidsgarantie is verbonden (zoals door het WSW geborgde leningen van woningcorporaties).
- Artikel 6 lid 4 Naast totaalfinanciering kunnen gemeenten ook te maken hebben met projectfinanciering voor grote investeringen. Bij projectfinanciering is het uitgangspunt dat niet eerder wordt geleend, dan dat de financiële middelen daadwerkelijk benodigd zijn. Bij tijdelijke overtolligheid van financiële middelen in het kader van projectfinanciering, worden de middelen uitgezet waar ook is geleend. Dit heet een netting-overeenkomst. Indien een dergelijke overeenkomst ontbreekt, gelden de reguliere eisen voor het uitzetten van middelen.
- Artikel 6 lid 5 De Wet fido stelt geen eisen aan de kwaliteit van de debiteuren bij het verstrekken van leningen aan derden in het kader van de publieke taak. Omdat de Gemeenteraad de publieke taak bepaalt, worden leningen uitsluitend verstrekt aan door de Gemeenteraad goedgekeurde partijen. Teneinde de kredietrisico's te beheersen kunnen zekerheden of garanties worden verlangd van de debiteuren.
- Artikel 7 Interne liquiditeitsrisico's doen zich bijvoorbeeld voor wanneer de gemeente middelen voor een bepaalde periode heeft uitgezet en gedurende de looptijd van de uitzetting blijkt dat de middelen (onverwacht) nodig zijn voor het

- doen van een investering. Dit kan tot gevolg hebben dat de gemeente tijdelijk een lening moet aantrekken (wanneer de uitzettingen vast staan in bijvoorbeeld een deposito) ofwel tussentijds een uitzetting moet verkopen (bijvoorbeeld een obligatie). In beide gevallen kan dit negatieve gevolgen hebben voor de financiële resultaten. Ter beperking van dit risico baseert de gemeente haar financiële transacties op een liquiditeitsplanning waarin de toekomstige inkomsten en uitgaven van de gehele organisatie zijn gepland. Een liquiditeitsplanning van minimaal 1 jaar wordt toereikend en realistisch haalbaar geacht. In de praktijk is het opstellen van een betrouwbare en nauwkeurige liquiditeitsplanning niet eenvoudig. Dit heeft te maken met de inherente onzekerheden die verbonden zijn aan de activiteiten van de gemeente en de hieraan verbonden mogelijke financiële gevolgen. Het is daarom van groot belang dat de afdeling financiën en control juist, tijdig en volledig wordt geïnformeerd door de overige afdelingen over de financiële gevolgen van hun activiteiten.
- Artikel 8 Dit betreft een ongewijzigde voortzetting van het beleid binnen de gemeente.
- Artikel 9 lid 1 Het aantrekken van middelen met als doel deze met winstoogmerk te beleggen is door artikel 2 lid 2 van de Wet fido (zie ook memorie van toelichting op de Wet fido) en artikel 2a lid 1 van de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden nadrukkelijk niet toegestaan.
- Artikel 9 lid 2 Teneinde de renteresultaten te optimaliseren wordt zoveel mogelijk intern gefinancierd.
- Artikel 9 lid 3 Onderhandse geldleningen zijn leningen waarbij de voorwaarden van de lening in onderling overleg met de geldgevende partij kunnen worden vastgesteld. Een Medium Term Note (MTN) is een verhandelbare schuldbekentenis aan toonder, met een minimumlooptijd van twee jaar en een minimum- omvang van nominaal € 453.000,-. Deze maakt onderdeel uit van een medium term note programma. De term Commercial Paper staat voor verhandelbare schuldbekentenissen met een looptijd korter dan twee jaar, uitgegeven door niet-kredietinstellingen.
- Artikel 9 lid 4 Deze richtlijn beoogt de marktconformiteit van financieringen te waarborgen, voor bijv. te betalen rentepercentages, provisies, (boete-) clausules bij vervroegde aflossing etc. Door middel van het opvragen van meerdere offertes wordt bereikt dat de gemeente een objectief beeld heeft van de op dat moment gebruikelijke tarieven en voorwaarden op de financiële markten. Op basis daarvan kan een afgewogen keuze worden gemaakt.
- Artikel 10 lid 1 Uitzetting betreft het uitzetten van middelen (uit hoofde van treasury) voor een periode langer dan één jaar. In het onderdeel Risicobeheer (artikel 3 tot en met 8) is gedefinieerd op welke wijze de gemeente het prudente karakter van haar uitzettingen waarborgt. In dit artikel worden aanvullende richtlijnen met betrekking tot uitzettingen geformuleerd.
- Artikel 10 lid 2 Deze richtlijn beoogt de marktconformiteit van uitzettingen te waarborgen, voor bijv. het effectieve rendement, de hoogte van transactiekosten etc. Door middel van het opvragen van meerdere offertes wordt bereikt dat de gemeente een objectief beeld heeft van de actuele gebruikelijke tarieven en voorwaarden op de financiële markten. Op basis daarvan kan een afgewogen keuze worden gemaakt.
- Artikel 11 lid 1 Op het gebied van relatiebeheer beoogt de treasury het realiseren van zo gunstig mogelijke condities voor de door haar af te nemen diensten.
- Artikel 11 lid 2 Tussenpersonen hebben een intermediairfunctie bij het afsluiten van financiële transacties en vallen niet onder de tegenpartijen. De vereisten van lid 2 zijn voor tussenpersonen dan ook niet van toepassing. Teneinde dit te ondervangen stelt de gemeente als eis dat tussenpersonen onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) staan en daarvan een vergunning als makelaar hebben ontvangen.
- Artikel 12 lid 1 Geldstromenbeheer omvat met name het zorgdragen voor een efficiënt betalingsverkeer. Geldstromen kunnen bijvoorbeeld op elkaar worden afgestemd door een betalingsdatum af te stemmen op verwachte ontvangsten. Hiermee wordt voorkomen dat de gemeente tijdelijk middelen aan moet trekken (c.q. middelen aan haar uitzettingenportefeuille moet onttrekken) teneinde de betreffende betaling (tijdelijk) te financieren.
- Artikel 12 lid 2 Het laten uitvoeren van het betalingsverkeer door één bank heeft als voordeel dat de kosten van het overboeken van middelen tussen verschillende banken worden vermeden.
- Artikel 13 lid 1 Het saldo en liquiditeitsbeheer betreft het beheer van de dagelijkse saldi op de rekeningen (-courant) van de gemeente. Teneinde de noodzaak tot het doen van interne overboekingen te beperken, worden verschillende rekeningen die de gemeente bij één bank aanhoudt, opgenomen in een rentecompensatiecircuit. Dit is een systeem waarbij de (valutaire) debet- en creditsaldi van alle rekeningen van een organisatie worden samengevoegd tot één gecombineerd saldo, waarover de rente wordt berekend.
- Artikel 13 lid 3 In dit lid worden limitatief de mogelijke korte termijn financieringsinstrumenten benoemd. De term daggeld (ook wel callgeld genoemd) staat voor opgenomen of uitgezette middelen voor onbepaalde tijd die dagelijks gewijzigd kan worden. Kasgeldleningen zijn niet verhandelbare leningen voor een vast bedrag en een vaste periode (maximaal 2 jaar) en tegen een vooraf overeengekomen rentepercentage. Kredietlimiet op de rekening courant betreft de mogelijkheid debet ("rood") te staan op de rekening courant tegen vooraf overeengekomen condities.
- Artikel 14 Over de overtollige middelen, die decentrale overheden aanhouden in de rekening-courant van de schatkist en op elk moment kunnen opnemen, wordt een daggeldrente vergoed, het Eonia tarief afgerond op 2 decimalen. Mocht deze daggeldrente negatief zijn dan wordt de rente gelijk gesteld aan nul. Naast het aanhouden van middelen in de rekening-courant bij de schatkist is het ook mogelijk om gelden via deposito's onder te brengen in de schatkist. Het plaatsen van een deposito (via de Internetfaciliteit) en de renteontvangsten en aflossing van een deposito lopen via de rekening-courant van de desbetreffende decentrale overheid bij de schatkist. Een deposito moet minimaal €10.000 groot zijn; deposito's aanhouden bij banken is niet langer toegestaan. De looptijden variëren van 2 dagen tot en met 30 jaar. De rentevergoeding via de rekening-courant bij de schatkist is afhankelijk van de looptijd van het deposito. De rentevergoedingen zijn voor deposito's met een looptijd langer dan een jaar gelijk aan het effectief rendement op staatsobligaties met dezelfde looptijd (het DSL tarief). Voor deposito's met een looptijd korter dan een jaar is de rente gelijk aan de rente op door het Rijk uitgegeven schatkistpapier (DTC's) met dezelfde looptijd. Als het betreffende DSL of DTC tarief negatief is dan wordt de bijbehorende depositorente gelijk gesteld aan nul. De rentetarieven worden elke werkdag geactualiseerd. Het gedeeltelijk vervroegd opnemen van een deposito is niet mogelijk. Een deposito kan alleen in z'n geheel bij de schatkist vervroegd worden opgenomen tegen de actuele marktwaarde. Het vervroegd opnemen van een deposito mag alleen als (een deel van) het geld nodig is voor het uitoefenen van de publieke taak. Als het deposito groter is dan het bedrag dat nodig is voor de publieke taak dan mag de rest van het vrijgevallen deposito wel opnieuw in een deposito worden weggezet.
- Artikel 15 Bij de treasuryfunctie zijn meerdere personen en organen betrokken. Het financieringsstatuut legt expliciet het delegatie- en mandateringspatroon vast, in casu welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden de betrokken partijen hebben. Met het oog op de omvang en de aard van de transacties en de hiermee samenhangende risico's,

- is in dit artikel een aantal specifieke uitgangspunten opgenomen teneinde een eenduidige functiescheiding aan te brengen tussen beleidsbepaling en de uitvoering en tussen de administratie en controle op financiële transacties.
- Artikel 16 De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de functionarissen die binnen de gemeente betrokken zijn bij de treasury activiteiten zijn in artikel 15 respectievelijk artikel 16 beschreven. De toekenning van de genoemde functies en bijbehorende bevoegdheden en verantwoordelijkheden aan functies en/of functionarissen vindt plaats via de hiertoe dienende documenten (mandaten, besluiten e.d.). Deze verantwoordelijkheden dienen te worden gecommuniceerd naar de betrokkenen.
- Artikel 17 De eindverantwoordelijkheid voor het treasury beleid ligt primair bij het bestuur van de gemeente. Teneinde niet onnodig te worden belast met het dagelijkse treasurybeheer draagt het bestuur een deel van haar bevoegdheden over aan de ambtelijke organisatie. De praktische uitvoering van het beleid heeft dus vooral op ambtelijk niveau plaats, met als voordeel een slagvaardiger optreden. Bij de toewijzing van bevoegdheden is zoveel mogelijk rekening gehouden met de vereiste functiescheiding tussen besluitvorming, uitvoering, administratie en controle.
- Artikel 18 De tabel in dit artikel geeft weer op welke wijze de informatievoorziening wordt gewaarborgd voor: *operationele informatie* (punt 1 en 2), *beleidsmatige informatie* (punt 3) en *verantwoordingsinformatie* (punt 5, 7 en 8). Het verstrekken van juiste, tijdige, volledige en relevante verantwoordingsinformatie moet gerekend worden tot de belangrijkste succesfactoren voor het kunnen beheersen van de financiële en interne risico's van de gemeente .
- De financieel consultants overleggen periodiek met de afdelingshoofden over onder andere ontwikkelingen binnen de afdelingen, die consequenties hebben voor de treasury van de gemeente (bijv. bij uitstel van een grote investering). De financieel consultants informeren de treasurer dienaangaande.